

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Διδασκαλία 2^{ης} ξένης γλώσσας

Ενότητα 8: Παράγοντες που επηρεάζουν τη διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ

Γαλαντόμος Ιωάννης

Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σκοποί ενότητας

- Εξοικείωση με τις περιπτώσεις σε όλα τα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης που αναμένεται να επηρεάσουν την εκμάθηση της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ

Περιεχόμενα ενότητας

- **8.1.** Δομικές ιδιαιτερότητες της νέας ελληνικής

8.1. Δομικές ιδιαιτερότητες της νέας ελληνικής

Δομικές ιδιαιτερότητες της νέας ελληνικής

- Η νέα ελληνική αποτελεί τη γόνιμη σύνθεση δύο γλωσσικών παραδόσεων, της δημοτικής και της καθαρεύουσας, γεγονός που ευθύνεται για την ύπαρξη ποικίλων εναλλακτικών δομών με διαφοροποιητική συχνά σημασία και χρήση.
- Μήτσης (1998): εκτενής κατηγοριοποίηση των περιπτώσεων που ενδέχεται να προκαλέσουν δυσχέρειες στο μαθητή τόσο αυτών που ανάγονται στην ιστορική εξέλιξη της ελληνικής, όσο και αυτών που οφείλονται σε εγγενείς δομές της.

Φωνητική-φωνολογία 1

- η κατάκτηση των αλλοφωνικών ζευγαριών διαφόρων φωνημάτων, όπως το /k/, το οποίο διαθέτει δύο αλλόφωνα, το [k] (π.χ. [καίός]) και το [k'] (π.χ. [k'ιλό])
- η ύπαρξη παράλληλων συμφωνικών συμπλεγμάτων. Π.χ. ο συνδυασμός πτ (λόγιο) και φτ (δημοτική). Έτσι, πτερό (αεροπλάνου) αλλά φτερό (πουλιού) και όχι το αντίστροφο

Φωνητική-φωνολογία 2

- η έκκρουση των φωνηέντων: όταν δύο φωνήεντα συναντηθούν στην ίδια λέξη ή σε διαδοχή λέξεων τότε παρατηρείται είτε διατήρηση και των δύο, είτε αποβολή του τελικού φωνήεντος της πρώτης λέξης (έκθλιψη), είτε αποβολή του αρχικού φωνήεντος της δεύτερης λέξης (αφαίρεση). Η πρώτη περίπτωση (δηλ. η διατήρηση και των δύο φωνηέντων) αποτελεί χαρακτηριστικό της λόγιας γλώσσας, ενώ οι υπόλοιπες δύο της λαϊκής, προφορικής γλώσσας. Η αποβολή φωνήεντος πραγματοποιείται με βάση την ισχύ κάθε φωνήεντος, όπως αποτυπώνεται στο σύστημα ιεράρχησης που ισχύει στην ελληνική:

/a>o>u>e-i/

Φωνητική-φωνολογία 3

- όπου το σύμβολο > δηλώνει ότι ένα φωνήεν *υπερισχύει αναφορικά με το...* Έτσι, το /a/ είναι πιο ισχυρό από το /o/ κ.ο.κ. Αντιπροσωπευτικά παραδείγματα έκκρουσης φωνηέντων είναι τα ακόλουθα:

το έχω – το' χω

σου είχα πει – σου 'χα πει

Φωνητική-φωνολογία 4

- η συνίζηση: κατά την εμφάνιση δύο φωνηέντων σε μια λέξη στην περίπτωση που το πρώτο είναι άτονο πρόσθιο /i/ τότε για την αποφυγή της χασμωδίας μετατρέπεται σε /j/. Έτσι, *άδειο* → /άδ̺jo/ αντί /άδ̺io/. Η συνίζηση δεν εμφανίζεται σε λέξεις λόγιας προέλευσης (π.χ. *διάγνωση* /δ̺ιάγ̺nosi/ και όχι /δ̺jάγ̺nosi/), ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις η εφαρμογή της ή όχι επιτελεί διαφοροποιητικό ρόλο. Π.χ.

άδεια (ταμεία) ≠ άδεια (παραμονής)

Φωνητική-φωνολογία 5

- η αποβολή του τελικού –ν στα άρθρα και τις αντωνυμίες *τον, την, έναν, αυτήν*, αλλά και στα αρνητικά μόρια *δεν, μην* πριν από εξακολουθητικό σύμφωνο [f v θ ð x γ s z] εμφανίζεται κυρίως στον καθημερινό λόγο, ενώ στις πιο απαιτητικές μορφές της ελληνικής απουσιάζει ή δεν εμφανίζεται με την ίδια συχνότητα
- ο νόμος της τρισυλλαβίας με βάση τον οποίο ο τόνος της ελληνικής περιορίζεται υποχρεωτικά σε μια από τις τρεις τελευταίες συλλαβές της λέξης.

Μορφολογία 1

- ιδιαίτερη προσοχή στην κλίση του ουσιαστικού και των επιθέτων και
- στη διάκριση ανάμεσα στους αδύναμους τύπους της προσωπικής και της κτητικής αντωνυμίας.
- Ειδικότερα, το ουσιαστικό της ελληνικής συνιστά μια σύνθετη κατηγορία με πολλά κλιτικά παραδείγματα και πολύπλοκη κλιτική μορφολογία.
- Από τις ποικίλες ταξινομήσεις των ουσιαστικών της ελληνικής που έχουν προταθεί (βλ. ενδεικτικά Mackridge, 1990) πιο οικονομικό φαίνεται πως είναι το μοντέλο Μπαμπινιώτη (1998), ο οποίος διακρίνει σε δικατάληκτα και τρικατάληκτα ουσιαστικά → Η τυπολογία Μπαμπινιώτη αποτυπώνεται στο ΣΧΗΜΑ 1:

Σχήμα 1: Κατηγορίες ουσιαστικών της νέας ελληνικής (Μπαμπινιώτης 1998: 163)

2κατάληκτα (2πτωτα)							
1	πατέρ-ας	εργάτ-ης	χώρ-α	φων-ή	πόλη	δέντρ-ο	παιδ-ί
2	πατέρ-α	εργάτ-η	χώρ-ας	φων-ών	πόλ-ης/-εως	δέντρ-ου	παιδ-ιού
1	πατέρ-ες	εργατ-ών	χώρ-ες	φων-ές	πόλ-εις	δέντρ-α	παιδ-ιά
2	πατέρ-ων	εργάτ-ες	χωρ-ών	φων-ών	πόλ-εων	δέντρ-ων	παιδ-ιών

3κατάληκτα (3πτωτα)		
1	τόπ-ος	μέθοδ-ος
2	τόπ-ου	μεθόδ-ου
3	τόπ-ο	μέθοδ-ο
1	τόποι	μέθοδ-οι
2	τόπ-ων	μεθόδ-ων
3	τόπ-ους	μέθοδ-οι

Μορφολογία 2

- Επίθετο: δυσκολίες προκαλούν ορισμένα επίθετα του τύπου *βαθύς*, των οποίων η κλίση και ιδιαίτερα η γενική πτώση συνδέεται με υφολογική διαφοροποίηση. Π.χ. *του παχιού μωρού αλλά του παχέος εντέρου*.
- Αντωνυμίες: διάκριση ανάμεσα στους αδύνατους τύπους της προσωπικής και της κτητικής αντωνυμίας. Π.χ.

η μητέρα μου είπε (μου: η δική μου)

η μητέρα μου είπε (μου: σε εμένα)

Σε αυτές τις περιπτώσεις συνιστάται ο τονισμός της προσωπικής αντωνυμίας (π.χ. η μητέρα **μού** είπε) ώστε να αποφευχθεί η αμφισημία.

- Ρήμα: (εσωτερική) αύξηση. Π.χ.

εισπράττω-εισέπραττα

ξαναγράφω-ξαναέγραφα αλλά και ξανάγραφα

Δομικές ιδιαιτερότητες της νέας ελληνικής συνέχειας

- Σύνταξη: ελευθερία που χαρακτηρίζει τη νέα ελληνική στη θέση των όρων μιας πρότασης.
- Λεξιλόγιο: πλήθος παράλληλων λεξικών ζευγαριών. Π.χ.

θύρα-πόρτα

αγρός-χωράφι

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Mackridge, P. (1990). *Η Νεοελληνική Γλώσσα* (Κ.Ν. Πετρόπουλος, μετάφραση) Αθήνα: Πατάκης.
- Μήτσης, Ν. (1998). *Στοιχειώδεις Αρχές και Μέθοδοι της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας. Εισαγωγή στη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης (ή Ξένης) Γλώσσας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (1998). *Συνοπτική ιστορία της ελληνικής γλώσσας*. Αθήνα.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

